

Actueel

Oorlog en hypocrisie

Ludo De Brabander

Propere oorlogen bestaan niet. Elke keer trachten de oorlogstokers in media en politiek ons wijs te maken dat de ingezette wapens uiterst precies zijn (wat trouwens met de clusterbommen?) en de bevolking gespaard zal worden. Wat blijkt opnieuw? Het aantal burgerslachtoffers neemt angstwekkend toe en op het ogenblik dat ik dit schrijf, zijn er problemen met de bevoorrading. Een humanitaire ramp dreigt. Desondanks beweren de heren in Washington zonder blozen dat het allemaal om de bevrijding van het Iraakse volk te doen is. Kan het cynischer?

Van de VN-veiligheidsraad, noch van de brede publieke opinie kwam de toestemming om een oorlog te voeren. Maar in naam van het internationaal recht – de toepassing van de VN-resoluties – verkrachten Bush en Blair datzelfde internationaal recht. Hun belangrijkste argument was dat Bagdad weigerde zijn massavernietigingswapens te ontmantelen, een stelling die trouwens in tegenspraak is met de bevindingen van de VN-inspecteurs. Hadden zij werkelijk naar de inspecteurs geluisterd, dan was een oorlog overbodig. De massavernietigingswapens vormen dan ook niet de inzet van deze oorlog. Het VS-beleid ligt al vast sinds 31 oktober 1998, met de goedkeuring van de 'Iraqi Liberation Act'. VS-president Clinton verklaarde toen: "We kijken uit naar een nieuw leiderschap dat de steun heeft van de Iraakse bevolking. De Verenigde Staten voorzien in steun aan oppositiegroepen uit alle sectoren van de Iraakse gemeenschap, wat kan leiden tot een populair gesteunde regering".

De plannen voor post-Irak liggen op tafel en zijn vermoedelijk voor een groot stuk geschreven door oerconservatieve denktanks als 'The Heritage foundation'. Hun scenario staat uitgeschreven in tal van artikels en 'studies': privatiseren van de Iraakse olie-industrie, opsplitsen in drie delen (noord, midden, zuid), terugtrekken uit de OPEC, en de markt overspoelen met olie. Gevolg: de prijzen zakken en de capaciteit van de Opec (en dus Saoedi-Arabië) om de prijzen te bepalen wordt ondergraven. Larry Lindsay, de economische adviseur van president Bush stelt onomwonden: "wanneer er een verandering van regime is in Irak, dan kan je per dag 3 tot 5 miljoen barrels aan de wereldproductie toevoegen. Een succesvolle uitvoering van de oorlog zou goed zijn voor de economie" (In: Dawn, 4/11 2002).

Toch lieten veel politici zich misleiden door het façadediscours over massavernietigingswapens, terwijl die slechts als breekijzer dienden om de fameuze 'regime change' te bewerkstelligen. Het VN-Handvest verbiedt in principe immers oorlogen tegen soevereine naties. Uitzonderingen zijn het recht op verdediging bij een aanval of een mandaat door de VN-Veiligheidsraad. De oorlog tegen Irak, hoe wreed het regime in Bagdad ook, is dus niet alleen moreel verwerpelijk en politiek gevaarlijk – omwille van de kans op groeiende instabiliteit – maar daarenboven ook juridisch illegaal.¹ Zelfs premier Verhofstadt vindt dat. Bij het uitbreken van de oorlog verklaarde hij in de Kamer: "Dit zal onze oorlog niet zijn, want die mist rechtvaardiging en speelt zich af buiten het multilateraal kader en de VN-regels."

Groot is dan ook de verwondering van de vredesbeweging en de publieke opinie dat de Amerikaanse wapentransporten via de Antwerpse haven en de Oostendse luchthaven gewoon blijven doorgaan. Volgens Verhofstadt zitten we met internationale akkoorden en op basis daarvan is België verplicht de transporten te laten plaatsvinden. Akkoorden opzeggen gaat juridisch niet, aldus Verhofstadt nog in zijn antwoord aan SP.a fractieleider Dirk Van der Maelen, waarop deze antwoordt: "Als legalist en als aanhanger van de internationale rechtsorde kan ik niet anders dan mij daarbij neerleggen" (De Morgen, 21/03). Wij konden onze oren niet geloven. Alle principes van het internationaal recht worden door de VS met de voeten getreden en dan durft Van der Maelen nog verwijzen naar de 'internationale rechtsorde' als basis voor de wapentransporten. Plat opportuniste of gebrek aan moed? In elk geval wordt er nogal uit de nek gekletst in dit dossier. Verhofstadt is daarbij bovendien een toonbeeld van voortdurende tegenspraak. Op 20 maart benadrukte Verhofstadt in de Kamer dat voor die transporten zelfs geen

toestemming nodig is in tijden van internationale spanning (De Standaard 23/03). Twee maanden later, op 17 januari, zei Verhofstadt over de treintransporten zowat het tegenovergestelde tegen de parlementsleden: "Bij het openen van een kamp, zoals nu gebeurt, moet de minister van Defensie zijn toestemming geven en bij grotere transporten moet er een permanente communicatielijn geopend worden tussen het Amerikaanse en het Belgische commando en is *de toelating nodig van het ministerie van Landsverdediging of van Buitenlandse zaken, naar gelang de aard van het transport. De basis is dus niet het SOFA-akkoord.*"

We lezen toch goed, niet? Hier staat toch duidelijk dat Flahaut zijn toestemming heeft gegeven. Een sterk staaltje hypocrisie is het. Eerst zeggen dat je tegen de oorlog bent, maar dan wel zijn actieve medewerking verlenen aan de oorlogstransporten. Binnen de vredesbeweging heeft men daar meer dan grote moeite mee. Temeer omdat een aantal regeringspartijen, groenen en sociaal-democraten, de basistekst van het anti-oorlogsplatform hebben ondertekend, waarin een van de eisen aan duidelijkheid niet te wensen over laat: "*België op geen enkele wijze - zelfs logistiek - steun verleent aan oorlogsbehandelingen tegen Irak en in de regio.*" Het platform heeft dan ook een brief geschreven aan de betrokken partijvoorzitters om hen te vragen deze eis te respecteren en een onmiddellijk verbod af te kondigen.

Inmiddels hebben premier Verhofstadt en minister van Buitenlandse zaken Louis Michel nog meer kromme conclusies getrokken uit de Irak-crisis. Beiden zeggen zonder blozen dat de Europese defensie moet versterkt worden. Wat krijgen we nu? Als de Irak-crisis ons een ding getoond heeft dan is het wel dat het Gemeenschappelijk Europees Buitenlands en Veiligheidsbeleid onbestaande is. Als er geen beleid is, wat moeten we dan in godsnaam met een Europees leger? Wat willen we trouwens met dat leger? Zelf gaan bombarderen? En gaan we dan nu plots de VS-visie op internationale veiligheid achterna hinken en het economisch blok een militaire arm geven? Kom nu, als er al een instelling moet versterkt worden en verbeterd dan zijn dat toch wel de Verenigde Naties, of niet? Elke dag werden we geconfronteerd met het misbruik dat de machtige blokken maken van de VN. Wel laat Verhofstadt daar eens eerst zijn zeg over doen en voorstellen doen, op welke wijze conflicten in de wereld via een echt goed functionerend democratisch en multilateraal orgaan kunnen aangepakt worden.

Verhofstadt zegt dat hij uiteindelijk de Europese defensiepoot in de NAVO wil verstevigen. Misschien zou hij zich beter eens afvragen wat België nog in de NAVO doet. Willen we nog langer in een transatlantisch militair bondgenootschap functioneren als de protagonisten ervan het internationaal recht reduceren tot een vodge papier, ons land onder druk zetten om de defensie-uitgaven gevoelig op te trekken of hun aanwezigheid in ons land maakt dat we atoomwapens op ons grondgebied moeten tolereren. Maar een groot deel van de politieke klasse blijft in het klassieke militaire veiligheidsdenken hangen en daarin is de NAVO zo iets als een heilig huisje waaraan niet geraakt mag worden. Nochtans is de NAVO het slechtst mogelijke antwoord op de veiligheidsuitdagingen van de 21^e eeuw. In 1994 heeft het ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP) een poging gedaan om die te definiëren via het concept van menselijke veiligheid. Kortweg: het wegwerken van structureel geweld zoals armoede, honger, milieuvernietiging en schaarse grondstoffen (water!) zal er ook voor zorgen dat crisissituaties niet langer meer in geweld ontaarden. Duurzame ontwikkeling als geweldpreventie. Militaire instellingen zijn niet capabel om daar een antwoord op te geven. Tijd dus dat we eens grondig debatteren over het lidmaatschap van de NAVO.

Als de Groenen zich echt thuis willen voelen in de vredesbeweging dan moeten zij als partij rond het thema van veiligheid en vrede eindelijk eens het verschil maken. Misschien klinkt het niet leuk, maar volgens de vredesbeweging hebben de Groenen zich op dat vlak niet echt van hun fraaiste kant laten zien. Aan het begin van de legislatuur slikten de Groenen het Europees leger als zoete koek. Inzake Afghanistan kwam er politieke rugdekking voor de VS-oorlog 'solidariteitsmechanisme' (art. 5) van de NAVO zonder dat er zelfs gedacht werd aan een veto. Rond de wapenleveringen aan Nepal, een schandalige overtreding van de wapenwet, was er weliswaar veel geblaat maar nul resultaat. Met de discussie over de wapentransporten gaat het al evenzeer dezelfde kant op.

Met de verkiezingen voor de deur is het nochtans belangrijk om consequent te handelen. 85 procent van de Belgische bevolking is gekant tegen de oorlog in Irak, dat zegt voldoende.